

Jaarrekening 2016

Vastgesteld in de Collegevergadering van 22 maart 2017

Grondslagen

Balans
Winst en verliesrekening
Kasstroomoverzicht
Toelichting Jaarrekening

Grondslagen voor waardering en bepaling van het resultaat

Algemeen

De jaarrekening van de Noordelijke Rekenkamer is opgesteld in overeenstemming met de bepalingen van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De Noordelijke Rekenkamer is een gemeenschappelijk orgaan van de Provinciale Staten van Drenthe, Fryslân en Groningen op basis van de Gemeenschappelijke Regeling Noordelijke Rekenkamer (2016). De provincie Drenthe is als centrumprovincie aangewezen. De controleverordening 2007 van de provincie Drenthe is van toepassing op de Noordelijke Rekenkamer. In de jaarrekening 2016 zijn de gehanteerde waarderingsgrondslagen, de balans per 31 december 2016, de winst- en verliesrekening, het kasstroomoverzicht en een toelichting op de posten opgenomen. Als bijlage is het realisatieoverzicht 2016-2015 toegevoegd.

Grondslagen voor waardering activa en passiva

Algemeen

Het vermogen wordt bepaald op grond van historische prijzen. De activa en de passiva zijn, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen hun nominale waarde.

Materiële vaste activa

De waardering is gebaseerd op de aanschafwaarde onder aftrek van verrichte afschrijvingen. Afschrijving vindt lineair plaats op basis van de geschatte economische levensduur. Gelet op het karakter van de activa (automatiseringsapparatuur) is de levensduur op drie jaar gesteld. Met een eventuele restwaarde wordt hierbij geen rekening gehouden.

Vorderingen

Bij de waardering van de vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid. De omvang van dit risico is beoordeeld.

Grondslagen voor het bepalen van het resultaat

Algemeen

In de winst- en verliesrekening worden opbrengsten en kosten verantwoord die betrekking hebben op de bedrijfsactiviteiten die tijdens het boekjaar 2016 zijn verricht.

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Artikel 44 en 49 van het BBV schrijven voor dat voor jaarlijks terugkerende, aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen met een gelijk volume geen voorziening mag worden getroffen en deze niet in de overlopende passiva mogen worden opgenomen.

Grondslagen

Balans

Winst en verliesrekening

Kasstroomoverzicht

Toelichting Jaarrekening

paragrafen bij jaarrekening 2016

Het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) schrijft voor dat de betrokken overheid te onderscheiden programma's kent die samenhangen met de maatschappelijke beleidsvelden waarop deze overheid zich richt. Verder schrijft het BBV voor dat de betreffende overheid in afzonderlijke paragrafen de uitgangspunten beschrijft die op een aantal, door de regelgever genoemde, beheersaspecten in acht worden genomen. De Noordelijke Rekenkamer is geen bestuursorgaan dat besluiten neemt met rechtsgevolg. De Rekenkamer doet onderzoek. De strekking van dit onderzoek neemt de vorm aan van een constatering (onderzoeksbevinding) dan wel een advies (aanbeveling). De Noordelijke Rekenkamer heeft geen rechtspersoonlijkheid. Er kan geen onroerend goed worden aangekocht. Er worden geen kapitaalgoederen – anders dan ICT-apparaten – aangehouden, zodat het formuleren van uitgangspunten bij het onderhoud van deze kapitaalgoederen niet van toepassing is. De Noordelijke Rekenkamer is een samenwerkingsorgaan van de drie Noordelijke provincies maar neemt zelf niet - bestuurlijk noch financieel - deel aan andere organisaties. Er is in de rekening van de NRK geen paragraaf verbonden partijen opgenomen. Onderstaand komen achtereenvolgens aan bod: weerstandsvermogen, financiering en bedrijfsvoering.

weerstandsvermogen

Mochten zich incidenten voordoen die effect hebben op de financiële positie van de Noordelijke Rekenkamer, kan daarin worden voorzien door beroep te doen op de weerstandscapaciteit uit de reserve en op de post onvoorzien.

rekening-courant verhouding

Sinds 2013 voert de Noordelijke Rekenkamer een deel van haar financiële administratie uit in eigen beheer. De salarisbetaling en de daarmee samenhangende reiskostenvergoeding vallen onveranderd onder de administratie van de provincie Drenthe. Ten aanzien van het deel van de administratie dat de NRK in eigen beheer uitvoert, ligt de interne controle bij de provincie Drenthe. Sinds 1 januari 2014 storten de drie deelnemende provincies hun jaarlijkse bijdrage rechtstreeks op de rekening-courant van de Rekenkamer.

bijdrage van provincies

Jaarlijks stellen de Staten van de drie provincies een gelijk bedrag beschikbaar ter dekking van de te maken kosten. Deze bijdrage is taakstellend.

bedrijfsvoering

Het personeel van de Noordelijke Rekenkamer is formeel in dienst van de provincie Drenthe. De Noordelijke Rekenkamer volgt het personeelsbeleid van de provincie. Voor informatie over de ontwikkeling van de loonsommen en sociale lasten conformeert de Rekenkamer zich aan opgaven die de provincie Drenthe aan haar verstrekt. De provincie Drenthe ontvangt voor het uitvoeren van deze werkzaamheden een vergoeding. Afspraken hierover zijn vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst (DVO). De financiële beleids- en beheersverordeningen van de provincie Drenthe zijn op deze dienstverlening van toepassing. In de genoemde dienstverleningsovereenkomst zijn ook afspraken gemaakt over de ondersteuning van de directeur-secretaris bij personeelszaken, arbeidsomstandigheden, interne controle, juridisch advies en verzuimbegeleiding. De vergoeding wordt vastgesteld op basis van urenadministratie en nacalculatie.

Grondslagen

Balans

Winst en verliesrekening

Kasstroomoverzicht

Toelichting Jaarrekening

Balans

Deze balans is de balans van de Noordelijke Rekenkamer voor de verwerking van het resultaat 2016.

Balans 2016 voor verwerking van het resultaat (in euro's (€))

Activa	Toelichting nummer	31-12-2016	31-12-2015
Materiële vaste activa			
Overige materiële vaste activa	01	6.780	17.659
Totaal materiële vaste activa		6.780	17.659
Vlottende activa			
Liquide middelen	02	155.438	128.022
Overlopende activa	03	33.455	28.511
Totaal vlottende activa		188.893	156.533
Totaal activa		195.673	174.192
Passiva			
Eigen vermogen			
Algemene reserve	04	72.211	72.211
resultaat boekjaar	05	(9.514)	(33.305)
Totaal eigen vermogen		81.725	72.211
Kortlopende schulden			
Overlopende passiva	03	113.948	101.981
Totaal kortlopende schulden		113.948	101.981
Totaal passiva		195.673	174.192

Grondslagen

Balans

Winst en verliesrekening

Kasstroomoverzicht

Toelichting Jaarrekening

Om de aansluiting tussen de winst- en verliesrekening in de jaarrekening 2016 en de begroting 2016 zichtbaar te maken, is voor een aantal posten een toelichting opgenomen (zie: voor de verwijzingsnummers de tweede kolom van onderstaande tabel). Ook de realisatiecijfers van 2015 zijn toegevoegd. In de bijlage bij deze jaarrekening is een gedetailleerd realisatieoverzicht 2015-2016 opgenomen.

Winst- en verliesrekening 2016 (in euro's (€))

	Toelichting nummer	Realisatie 2016	Begroting 2016	Verschil 2016	Realisatie 2015
Bijdragen provincies	07	798.750	798.750	0	798.951
Som der opbrengsten		798.750	798.750	0	798.951
<i>Bedrijfslasten</i>					
Intern personeel	08	597.197	616.000	-/- 18.803	609.490
Extern personeel	09	90.005	70.000	20.005	39.599
Kosten werving en selectie	10	1.064	9.000	-/- 7.936	0
Huisvesting	11	28.304	28.750	-/- 446	28.401
Externe diensten	12	29.587	29.000	587	36.699
Afschrijvingen	13	10.879	10.000	879	10.592
Vormgeving rapporten	14	13.384	15.000	-/- 1.616	13.297
Overige bedrijfskosten	15	12.352	9.000	3.352	16.942
Voorlichting en representatie	16	6.560	6.000	560	3.795
Onvoorzien	17	368	6.000	-/- 5.632	8.974
Som der bedrijfslasten		789.700	798.750	9.050	767.790
Bedrijfsresultaat		9.050	0	9.050	31.161
Rentebaten	18	464	0	464	2.144
Resultaat uit gewone bedrijfsvoering	05	9.514	0	9.514	33.305

Grondslagen
Balans
Winst en verliesrekening
Kasstroomoverzicht
Toelichting Jaarrekening

Wet Normering Topinkomens

In gevolge de *Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector* dienen de beloningen van de topfunctionarissen van de Noordelijke Rekenkamer te worden toegelicht. Bij deze topfunctionarissen gaat het om de leden van het College en de directeur-secretaris. In het onderstaande worden de beloningen van deze functionarissen weergegeven.

Overzicht beloning topfunctionarissen en toezichhouders Noordelijke Rekenkamer

Functie	Naam	Aard functie	Omvang dienstverband	Beloning	Belastbare vaste en variabele onkostenvergoeding ¹	Werkgeversdeel voorziening t.b.v. beloningen betaalbaar op termijn	Interim	Datum aanvang of einde dienstverband in boekjaar	Reden overschrijden norm
voorzitter	Mr. drs. M.C.A. Smilde	voorzitterschap	0,2 fte	11.003	geen	geen	nee	van 6-7-2016	n.v.t.
voorzitter	Mr. G.B Nijhuis	voorzitterschap	0,2 fte	13.478	geen	geen	nee	tot 6-7-2016	n.v.t.
gewezen bestuurder	Mr. G.B. Nijhuis	vergoeding	-, -	9.627	geen	geen	nee	van 6-7 tot 31-12-2016	n.v.t.
collegelid	Dr. P.L Polhuis	collegelid	0,1 fte	5.445	geen	geen	nee	van 6-7-2016	n.v.t.
collegelid	Dr. J. van der Bij	collegelid	0,1 fte	11.702	geen	geen	nee	n.v.t.	n.v.t.
directeur-secretaris	Dr. M. Herweijer	dagelijkse leiding	1,0 fte	105.870 ²	geen	16.684	ambtelijke aanstelling	n.v.t.	n.v.t.

Op 1 januari 2013 is de Wet Normering Topinkomens (WNT) in werking getreden. Deze wet handelt over het maximum inkomen van topfunctionarissen. Als het gaat om de Noordelijke Rekenkamer is de conclusie dat geen van de bestuurders noch medewerkers, dus ook niet diegenen die moeten worden gekwalificeerd als topfunctionaris, de norm zoals gesteld in de WNT overstijgen. De WNT-norm voor 2016 is gebaseerd op 130% van het salaris van een minister. Op 1 juli 2014 is het wetsvoorstel Wet verlaging bezoldigingsmaximum WNT (het WNT II) ingediend bij de Tweede Kamer. De wet is op 22 december 2014 aangenomen door de Eerste kamer en is per 1 januari 2015 in werking getreden. Het wettelijk bezoldigingsmaximum voor het jaar 2016 bedraagt hiermee € 179.000,- daarmee is de norm van het bezoldigingsmaximum WNT tot 100% van een ministersalaris vastgelegd. Uitgaande van deze norm overschrijdt het salaris van de topfunctionarissen – en dus ook dat van andere medewerkers – de norm niet.

¹ Hoogte reiskostenvergoedingen blijven beneden het vrijstellingsbedrag.

² Bruto beloning inclusief vakantietoeslag.

Grondslagen
Balans
Winst- en verliesrekening
Kasstroomoverzicht
Toelichting Jaarrekening

Het kasstroomoverzicht geeft inzicht in de uitgaven en ontvangsten.

Kasstroom overzicht 2016 (in euro's (€))

Mutaties liquide middelen		toelichting		
Beginsaldo rekeningen 2016		02		128.022
A: Kasstroom uit operationele activiteiten				
Bijdrage deelnemers		07	798.750	
Rente		18	464	
Bedrijfslasten totaal			-/- 789.700	
Totaalsaldo A				9.514
B: Kasstroom uit investeringen en overige mutaties				
Afschrijvingen		01 en 13	10.879	
Investerings		01 en 13	0	
Mutaties overlopende activa		03	-/- 4.944	
Mutaties overlopende passiva		03	11.967	
Totaalsaldo B				17.902
C. Bestemming resultaat 2016				
Toevoeging / onttrekking aan reserve wegens bijzondere omstandigheden			0	
Totaal C		06		0
Totaal mutaties liquide middelen (A+B+C)				
Saldo rekeningen		02		155.438

Grondslagen
Balans
Winst- en verliesrekening
Kasstroomoverzicht
Toelichting Jaarrekening

De nummers corresponderen met de toelichtingsnummers uit de balans, uit de winst- en verliesrekening en uit het kasstroomoverzicht.

Toelichting op de balans per 31 december 2016

01 Materiële vaste activa

In het kalenderjaar 2014 werd de gehele automatisering vervangen. In het verslagjaar 2016 werd een derde van de aanschafwaarde afgeschreven. In het kalenderjaar 2016 werden er geen nieuwe investeringen gedaan.

Mutatieoverzicht materiële vaste activa 2016	
Aanschafwaarde t/m 2016	48.294
Cumulatieve afschrijvingen t/m 2015	-30.635
Boekwaarde 31 december 2015	17.659
Geïnvesteerd 2016	0
Desinvesteringen 2016	-,
Afschrijvingen 2016	10.879
Boekwaarde 31 december 2016	6.780

02 Liquide middelen

Sinds 2013 beschikt de Noordelijke Rekenkamer over een eigen betaalrekening en depositorekening bij de ABN AMRO. Het niet direct benodigde deel van de inkomsten wordt op het deposito gestort met het oog op opbrengsten uit rente. Daarnaast is er medio 2014 een bankgarantie aangegaan ter zekerstelling van de af te dragen huur voor het pand aan de Dr. Nassaulaan 5. Het beginsaldo op de bankrekening van de Rekenkamer per 1 januari 2016 was € 128.022, het eindsaldo per 31 december 2016 was € 155.438.

03 Overlopende activa en passiva

De overlopende activa betreffen kortlopende vorderingen en bestaan voornamelijk uit vooruitbetaalde kosten. Het gaat hier onder andere om abonnementen op twee kranten, de huur van het pand over de maand januari 2017. Tenslotte bevatten de overlopende activa de nog te ontvangen rente op de depositorekening van de ABN AMRO. De overlopende passiva bestaan uit onder meer uit uitgaven inhuur extern personeel over de maand december 2016 en een creditfactuur van de ICT-partner betreffende de teruggave van teveel betaalde kosten voor het gebruik van de printer/kopieermachine.

04 Eigen vermogen

Reserve Noordelijke Rekenkamer

	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
t/m 2012		25.000	67.565	42.565
2013	42.565	0	0	42.565
2014	42.565	3.659	0	38.906
2015	38.906	0	33.305	72.211
2016	72.211	0	9.514	81.725

Algemene reserve

De algemene reserve bestaat uit de vrij uitkeerbare reserve. Tegenover deze reserve staan geen verplichtingen op grond van de wet of statuten om deze reserve aan te houden. Mutaties in de algemene reserve ontstaan door winstbestemming, winstvorming en vrijval van wettelijke reserves. De algemene reserve heeft tot doel tegenvallers bij lopende onderzoeken op te vangen, eventuele kortingen op provinciale bijdragen op te vangen, en een voorziening te bieden indien bij langdurige ziekte een eventuele vervanging vanuit eigen middelen moet worden bekostigd. In artikel 28 van de Gemeenschappelijke Regeling NRK (2016) is bepaald dat de algemene reserve van de Noordelijke Rekenkamer maximaal 5% van de jaarbijdrage van de drie deelnemende provincies bedraagt.

05 (Het) resultaat boekjaar

Het verslagjaar 2016 wordt afgesloten met een positief resultaat van € 9.514. Er waren meevallers op de posten woon- werkverkeer + reiskosten, werving en selectie, intern personeel en op de post onvoorzien.

06 bestemming resultaat 2016

De jaarrekening 2014 sloot af met een negatief resultaat van € 3.659. Dit negatieve resultaat ontstond door de gedane investeringen voor ICT, de kosten van de verhuizing en de extra eenmalige automatiseringskosten in het kader van de transitie van de oude naar de nieuwe ICT-omgeving. Het negatieve resultaat 2014 (zijnde €3.659) werd ten laste gebracht van de algemene reserve waarmee deze algemene reserve uitkwam op €38.906.

Aan de Programmaraad is het voorstel gedaan om het positieve resultaat over 2015 (€ 33.305) toe te voegen aan de algemene reserve. De Programmaraad heeft dit voorstel overgenomen met het oog op te voorziene extra uitgaven voor het onderzoek naar de Governance van de Noordelijke Rekenkamer overgenomen.

Ten aanzien van het positieve resultaat 2016 en de algemene reserve die boven het normniveau ligt, zal een voorstel moeten worden gedaan aan de Programmaraad. Het voorstel luidt om het meerdere boven de norm van 5% eigen vermogen terug te storten aan de drie deelnemende provincies.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Een niet in de balans opgenomen verplichting betreft het huurcontract voor de huisvesting van het bureau in een pand aan de Dr. Nassaulaan 5 (toelichting onder nummer 10 'huisvesting'). De huurtermijn bedraagt €20.063 per jaar. Het vijfjarige huurcontract loopt door tot 31 december 2019. Er zijn in dit contract tevens afspraken over de servicekosten gemaakt. Deze worden begroot op €7.755 per jaar. Verder zijn er langlopende contracten voor het onderhoud en beheer van de ICT en de website. In het verslagjaar heeft overleg plaatsgevonden over een herziening van de dienstverlening door de provincie Drenthe. De nieuwe overeenkomst zal 2017 worden aangegaan.

Toelichting op de winst- en verliesrekening

Hieronder wordt ingegaan op de samenstelling van het resultaat. In de bijlage is een realisatieoverzicht opgenomen waarin de verschillen met de begroting per categorie worden toegelicht. Op hoofdcategorie is de aansluiting met de begroting 2016 aangehouden.

07 Netto-omzet

De ontvangsten van de drie deelnemende provincies ter dekking van de bedrijfskosten vallen onder de opbrengsten van de Noordelijke Rekenkamer. Na vaststelling van de begroting 2016 heeft de Rekenkamer de drie provincies om de jaarbijdrage verzocht.

08 Intern personeel

De kosten voor intern personeel in de winst- en verliesrekening zijn opgebouwd uit:

Intern personeel	Realisatie 2016	Begroot 2016	Realisatie 2015
Salarissen personeel + sociale lasten	582.667	595.000	585.480
Vergoeding woon-werkverkeer + reis- en verblijfkosten	13.391	15.000	15.338
Vorming en opleiding	1.139	6.000	8.672
Totaal	597.197	616.000	609.490

In het verslagjaar zijn er vrijwel geen cursussen gevolgd. Wel werd deelgenomen aan landelijke en regionale conferenties van de vakorganisatie voor rekenkameronderzoek (NVRK). De uitgaven voor woon-werkverkeer en reis- en verblijfskosten bleven binnen de begroting. Doordat medewerkers een beroep deden op een nieuwe fiscale faciliteit voor woon-werkverkeer die sinds 2016 beschikbaar is, vielen de salarissen personeel en sociale lasten iets lager uit dan was begroot.

Aantallen fulltime equivalenten	Realisatie 2016	Begroot 2016	Realisatie 2015
Bestuur	0,4	0,4	0,4
Bureau	5,7	5,7	5,7
Totaal	6,1	6,1	6,1

09 Extern personeel

In de verslagperiode is voor een Rekenkameronderzoek naar de terugtrek van de provincies uit het sociale domein beroep gedaan op een externe onderzoeker. Ook voor lopend onderzoek naar de kwaliteit van het streekvervoer in perifere delen van de Noordelijke provincies werd een beroep gedaan op externe ondersteuning. Daarnaast is er in opdracht van de Programmaraad een onderzoek uitgevoerd naar de Governance van de NRK. Dit onderzoek werd uitgevoerd door Berenschot. De rekening van dit onderzoek werd betaald uit de post externe inhuur. Dit geldt ook voor een advies van de landsadvocaat dat door de NRK was gevraagd om meer helderheid te krijgen in zowel de formele als de materiele component van het werkgeverschap. Uit de post extern personeel werden ook twee tijdelijke medewerkers bekostigd die in dit kalenderjaar het secretariaat van de NRK hebben ondersteund. Het gevolg is een overschrijding van deze begrotingspost. Hiermee was al door de Programmaraad rekening gehouden. Met het oog op deze verwachte overschrijding werd het positieve resultaat over 2015 toegevoegd aan de algemene reserve (zie: 06).

10 Kosten werving en selectie

Er werden op het vlak van werving en selectie enige uitgaven gedaan. In het verslagjaar werd geworven voor de vervulling van twee opengevallen posities in het College van de NRK.

11 Huisvesting

Op het vlak van de huisvesting zijn er in het verslagjaar geen veranderingen opgetreden. Het bureau van de Noordelijke Rekenkamer is en bleef gevestigd aan de Dr. Nassaulaan 5 te Assen. De feitelijke uitgaven voor de huisvesting wijken in 2016 niet af van hetgeen er werd geraamd.

12 Externe diensten

De post Externe Diensten is opgebouwd uit vier posten. Op de eerste plaats komt de dienstverlening door de provincie Drenthe. Deze dienstverlening heeft betrekking op het personeelsbeleid en de interne controle op de financiële administratie. Op deze post zijn in de eerste helft van het verslagjaar meer declarabele uren afgenomen dan was begroot. Dat de Noordelijke Rekenkamer in 2016 een relatief groot beroep heeft gedaan op de diensten van de provincie Drenthe, hing samen met divergerende opvattingen over de opstelling van de jaarrekening 2015.

Bij de uitgaven voor ondersteuning op het vlak van ICT is er ten opzichte van de begroting sprake van een kleine overschrijding.

In de tweede plaats zijn er de uitgaven voor ondersteuning op het vlak van ICT. Ten opzichte van de begroting is hier sprake van een betrekkelijk kleine overschrijding.

Op het vlak van de schoonmaakkosten hebben de zaken zich ontwikkeld zoals was begroot. Ook de post overige diensten bleef binnen het begrote kader. Een belangrijk aandeel in deze post waren de uitgaven voor de controlerend accountant.

Externe diensten	Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
Dienstverlening Drenthe	8.545	8.000	21.515
Automatisering	12.530	12.000	9.322
Schoonmaak	2.760	2.500	2.352
Overige diensten	5.752	6.500	3.510
Totaal	29.587	29.000	36.699

13 Afschrijving vaste activa.

In 2016 zijn er **geen** investeringen gedaan. In 2016 is over de in het verleden gepleegde investeringen 2014-2015 voor € 10.879 afgeschreven. Op 31 december 2016 bedraagt de boekwaarde van de in het verleden aangeschafte ICT-infrastructuur € 6.780.

Investeringen, afschrijvingen en boekwaarde 2016

	Boekwaarde 31/12/2015	Investeringen 2016	Afschrijvingen 2016	Boekwaarde 31/12/2016
Overige materiële vaste activa	17.659	0	10.879	6.780

14 Vormgeving

In de verslagperiode werden over drie onderwerpen bestuurlijke rapporten opgemaakt en in beperkte oplage ook gedrukt. Het eerste rapport had betrekking op de instrumenten van het *Provinciale Ruimtelijke Beleid*. De tweede serie van drie rapporten had betrekking op het beleid dat de drie Noordelijke provincies hebben gevoerd

bij het milieu- en veiligheidstoezicht op de meest risicovolle (industriële) bedrijven in het Noorden (vallend onder het *Besluit Risico's Zware Ongevallen*). Tenslotte werden aan het eind van het verslagjaar bestuurlijke rapporten uitgebracht over de terugtrek van de drie Noordelijke provincies uit *het sociale domein*. Ten opzichte van de begroting is er sprake van een meevaller.

15 Overige bedrijfskosten

De post "overige bedrijfskosten" omvatten de kosten van telefonie, abonnementen van kranten en tijdschriften, bankkosten, huishoudelijke uitgaven en kosten voor het boekhoudpakket. Deze post is overschreden. De reden van deze overschrijding is dat van de Provincie Drenthe nota's zijn ontvangen voor het gebruik van het boekhoudprogramma gedurende 2016 en de ondersteuning met betrekking tot P&O in het jaar 2016.

16 Voorlichting en representatie

Deze post bevat de kosten samenhangend met de publicatie van Rekenkamer rapporten, zoals de huur van de locatie en inhuur van catering. In 2016 werden meer uitgaven gedaan dan was voorzien. Deze tegenvaller hangt samen met het gegeven dat we naast de drie geplande briefings ook enkele andere openbare bijeenkomsten hebben georganiseerd (onder meer een werkconferentie over het bestuurlijke rapport BRZO).

17 Onvoorzien

Hoewel er in het bovenstaande is gebleken dat er zich op diverse posten onverwachte uitgaven hebben voorgedaan, is er vooralsnog geen beroep gedaan op de post 'onvoorzien'.

18 Rente- en incidentele baten

In het verslagjaar waren de totale rentebaten op de depositorekening die de Rekenkamer aanhoudt ongeveer €464,00.

Bijlage: Realisatieoverzicht 2016 en 2015 (in euro's (€))

	Realisatie 2016	Begroting 2016	Verschil 2016	Realisatie 2015
Bijdragen provincies	798.750	798.750	0	798.951
Som der opbrengsten	798.750	798.750	0	798.951
<i>Bedrijfslasten</i>				
Personeel				
Personeel + sociale lasten	582.667	595.000	-/- 12.333	585.480
Woon-werkverkeer + reis- en verblijfkosten	13.391	15.000	-/- 1.609	15.338
Vorming en opleiding	1.139	6.000	-/- 4.861	8.672
Kosten werving en selectie	1.064	9.000	-/- 7.936	-
Extern personeel	90.005	70.000	20.005	39.599
Totaal personeel	688.266	695.000	6.734	649.089
Huisvesting				
Huur en service	27.798	28.000	-/- 202	27.678
Belastingen	506	750	-/- 244	723
Totaal huisvesting	28.304	28.750	-/- 446	28.401
Externe diensten				
Dienstverlening Drenthe	8.545	8.000	545	21.515
Automatisering	12.530	12.000	530	9.323
Schoonmaak	2.760	2.500	260	2.352
Overige diensten	5.752	6.500	-/- 748	3.510
Totaal externe diensten	29.587	29.000	587	36.699
Bureaunkosten				
Afschrijvingen	10.879	10.000	879	10.592
Vormgeving rapporten	13.384	15.000	-/- 1.616	13.297
Overige bedrijfskosten	12.352	9.000	3.352	16.942
Totaal bureaunkosten	36.615	34.000	2.615	40.831
Voorlichting en representatie	6.560	6.000	560	3.795
Onvoorzien	368	6.000	-/- 5.632	8.974
Som der bedrijfslasten	789.700	798.750	9.050	767.790
Bedrijfsresultaat	9.050	0	9.050	31.161
Rente	464	0	464	2.144
Resultaat uit gewone bedrijfsvoering	9.514	0	9.514	33.305

Jaarverslag 2016
Noordelijke Rekenkamer

Vastgesteld in de Collegevergadering van 15 februari 2017

Voorwoord

Voor de Noordelijke Rekenkamer was 2016 een veelbewogen jaar.

Op 6 juli werden door Provinciale Staten van Drenthe twee nieuwe collegeleden beëdigd: dr. Peter Polhuis en mr. drs. Margreeth Smilde (voorzitter). Samen met dr. Jan van der Bij vormen zij vanaf dat moment het college van de Noordelijke Rekenkamer. Op datzelfde moment trad mr. Ad Nijhuis terug als voorzitter van de Rekenkamer. Vanaf de start in 2004 is hij voorzitter geweest gedurende bijna twee zittingsperioden. In deze fase moest er worden gepioneerd. Onder zijn leiding zijn er heel wat rapporten gepresenteerd en binnen Provinciale Staten toegelicht. Zijn inzet is groot geweest.

In aanloop naar de komst van twee nieuwe collegeleden, is een aantal organisatorische zaken bij de Rekenkamer en de relatie met Programmaraad en de centrumprovincie Drenthe onder de loep genomen door het bureau Berenschot. De adviezen van dit bureau zijn door het nieuwe college van de Rekenkamer in samenwerking met de Programmaraad, de directeur van de provincie Drenthe en onze eigen directeur-secretaris uitgewerkt en in verschillende documenten nader ingevuld en worden nu toegepast.

Ook werd in december 2016 in de vergaderingen van de Provinciale Staten van Drenthe, Fryslân en Groningen een gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling vastgesteld. De positie van Provinciale Staten bij de Rekenkamer werd verduidelijkt. Daarnaast heeft het onderzoeksbureau geconstateerd dat de taak van de Programmaraad in de loop der jaren is gewijzigd: niet alleen meer advisering over het onderzoeksprogramma, maar ook advisering aan PS over de bekostiging en de benoemingen. Daarom is bij het aannemen van de Gemeenschappelijke Regeling de naam veranderd in Raad van Advies. De in het verleden gegroeide constructieve contacten tussen de Raad van Advies en de Rekenkamer zetten we graag voort. Aan het eind van 2017 presenteren we een nieuw onderzoeksprogramma. Hierover zullen we met de Raad van Advies uitvoerig spreken.

De medewerkers van de Rekenkamer hebben een enerverend jaar achter de rug. Eén van de vier onderzoekers is door ziekte uitgevallen. Dat vroeg veel inzet van de andere onderzoekers. We mogen constateren dat desondanks het aantal geplande rapporten is uitgebracht. In het begin van 2017 hopen we het aantal onderzoekers weer op de juiste sterkte te hebben gebracht.

Wat niet veranderde is de constructieve samenwerking die het college, de directeur-secretaris en de medewerkers ervaren binnen de drie provincies. Of het nu gaat om Provinciale Staten met hun griffier, Gedeputeerde Staten, de directies en de ambtenaren: wij werden in staat gesteld ons onderzoekswerk te verrichten en kregen daarbij alle medewerking. Die samenwerking zetten we in 2017 gaarne voort.

Mr. drs. M.C.A. Smilde
Voorzitter

Verslag van het College

1.1 Grondslag Noordelijke Rekenkamer

De Provinciewet schrijft voor dat Provinciale Staten beschikken over een eigen Rekenkamer. Artikel 183 Provinciewet bepaalt dat die Rekenkamer het door het provinciebestuur gevoerde bestuur beoordeelt op drie maatstaven: doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid. Rekenkamerrapporten dienen de Statenleden te ondersteunen bij hun controlerende taak: *'heeft GS het provinciale beleid goed voorbereid en uitgevoerd?'* Het nevendoeel is – volgens de Memorie van Toelichting – dat ook de kiesgerechtigde burger zo een beter zicht op de prestaties van het provinciebestuur krijgt.

De Gemeenschappelijke Regeling de Noordelijke Rekenkamer (2016) bepaalt dat de negen Statenleden in de Raad van Advies adviseren over de inhoud van het tweejaarlijkse onderzoeksprogramma. Ook adviseren deze negen Statenleden over de jaarstukken van de Rekenkamer en de benoeming van de Collegeleden. In de Gemeenschappelijke Regeling zijn bepalingen opgenomen over de identieke, financiële bijdragen die de drie deelnemende provincies Drenthe, Fryslân en Groningen aan het gemeenschappelijk orgaan, de Noordelijke Rekenkamer, leveren. Ten aanzien van de Noordelijke Rekenkamer zijn in deze regeling bepalingen opgenomen over de taakverdeling tussen het College, zijn voorzitter, het bureau en de directeur-secretaris. Tevens zijn regels opgesteld inzake de vaststelling van de begroting, jaarrekening en de overdracht van bevoegdheden van de provincie Drenthe aan de NRK voor de uitvoering van de aan de Rekenkamer opgedragen onderzoekstaak.

Op grond van de Gemeenschappelijke Regeling is de gemeente Assen de vestigingsplaats van de Noordelijke Rekenkamer. Hieruit vloeit voort dat de provincie Drenthe optreedt als centrumprovincie. De provincie Drenthe verricht ondersteunende diensten ten behoeve van de Noordelijke Rekenkamer, op het vlak van salarisadministratie, personeelsbeleid, verzuimbegeleiding en arbeidsvoorwaardenbeleid.

1.2 Samenstelling College

Het bestuur wordt uitgeoefend door het College van de Noordelijke Rekenkamer. Dit College is in zijn eerste samenstelling per 1 januari 2005 benoemd. De wettelijke benoemingstermijn is zes jaar. Deze termijn kan één keer worden verlengd. Aan het begin van het verslagjaar 2016 werd het College gevormd door:

- mr. G.B. Nijhuis (voorzitter, herbenoemd per 1 januari 2011)
- dr. J. van der Bij (benoemd per 1 oktober 2012)

In de eerste helft van 2016 is door de Raad van Advies geworven voor het vervullen van twee vacatures in het College. De installatie van de beide nieuwe Collegeleden heeft plaatsgevonden op 6 juli 2016. Vanaf dat moment is de samenstelling van het College van de NRK:

- mr. drs. M.C.A. Smilde (voorzitter, benoemd per 6-7-2016)
- dr. J. van der Bij (benoemd per 1 oktober 2012)
- dr. P.L. Polhuis (benoemd per 6-7-2016)

1.3 Verslag van werkzaamheden

Vergaderingen van het College

In het verslagjaar 2016 is het College elf keer in vergadering bijeengekomen. Belangrijke aandachtspunten in de eerste helft van het verslagjaar waren:

- de afronding van Rekenkameronderzoek naar het provinciale veiligheidstoezicht op de risicovolle opslag- en industriële bedrijven in het Noorden des Lands
- de afronding van Rekenkameronderzoek naar het provinciaal ruimtelijke beleid in het bijzonder met betrekking tot de schaalvergroting in de melkveehouderij
- het opstarten van Rekenkameronderzoek naar de terugtred van de Noordelijke provincies uit het sociale domein en de geleidelijke vermindering van de provinciale bekostiging van de op dat terrein actieve maatschappelijke instellingen.

Na de wisseling van de bestuurssamenstelling hebben de besprekingen in het College mede in het teken gestaan van:

- het tot uitvoering brengen van de aanbevelingen die door het bureau Berenschot waren opgesteld voor de modernisering van de Governance in en rond de NRK
- het starten van Rekenkameronderzoek naar de ontwikkeling van de vervoersprestaties op de OV-lijnen in perifere delen van het Noorden
- en de voorbereiding voor de start van Rekenkameronderzoek naar de doelmatigheid van de subsidieverstrekking door het Waddenfonds.

Onderzoek

- Provinciaal ruimtelijk beleid

De provincies treden op als beschermer van bovengemeentelijke ruimtelijke belangen (zoals: landschap, bestaande natuur, cultureel erfgoed) maar ook als ontwikkelaar van andere bovengemeentelijke belangen (zoals nieuwe natuur, bereikbaarheid, duurzame energie, en werkgelegenheid). Ter behartiging van deze belangen actualiseren Provinciale Staten met enige regelmaat de structuurvisie en passen zij tevens de provinciale ruimtelijke verordening aan. Voor het realiseren van een deel van de ruimtelijke belangen is de provincie aangewezen op uitvoering in eigen beheer zoals bij natuurbeheer, provinciale wegen en kanalen en behoud cultureel erfgoed. Wanneer de provincie een nieuwe weg aanlegt, heeft de provincie tegenwoordig de mogelijkheid daarvoor een provinciale inpassingsplan op te stellen.

Bij andere ruimtelijke belangen (bedrijventerreinen, schaalvergroting veehouderij, etc.) komt het er op aan dat ook gemeenten medewerking aan het provinciale beleid verlenen. De gemeenten stellen de extern bindende bestemmingsplannen vast en beoordelen de meeste aanvragen voor ruimtelijke ingrepen van bedrijven, overheden en burgers. De Colleges van GS en hun ambtelijke organisatie voeren daarom een levendig overleg met de gemeenten om deze provinciale belangen kracht bij te zetten. In het Rekenkameronderzoek is nagegaan welk gebruik de provincies maken van de hen daarbij ten dienste staande wettelijke instrumenten: formeel overleg, zienswijze uitbrengen, reactieve aanwijzing geven, in beroep gaan bij bestuursrechter.

De conclusie is dat PS er goed aan doen de provinciale ruimtelijke belangen duidelijk te formuleren; dat het gebruik van het provinciale inpassingsplan voor het realiseren van provinciale belangen algemeen geaccepteerd is; dat er door GS ook veel gebruik wordt gemaakt van niet-wettelijke instrumenten zoals convenanten, overeenkomsten, pilots en informeel overleg; dat de naleving van de gemaakte afspraken niet gegarandeerd is en ook niet systematisch wordt onderzocht; dat het (gemeentelijke) toezicht op de naleving van ruimtelijke normen en afspraken gebreken vertoont. In het rapport zelf worden deze algemene conclusies geïllustreerd aan de recente gang van zaken bij de schaalvergroting in de melkveehouderij en bij de ontwikkeling van gemeentelijk bedrijventerrein. Op 11 april 2016 werd dit rapport gepubliceerd. In de daarop volgende maanden is dit rapport in de commissievergaderingen toegelicht. In Groningen was de timing gunstig. In dezelfde vergadering stond ook de nieuwe Provinciale Omgevingsverordening en de Provinciale Structuurvisie op de agenda. Bij de bespreking in de Drentse en de Friese commissie richtte de aandacht zich vooral op de ruimtelijke inpassing van de agrarische schaalvergroting.

- Milieu- en veiligheidstoezicht

Op 20 juni 2015 publiceert de Noordelijke Rekenkamer drie rapporten over de grip van de Noordelijke provincies op bedrijven met grote risico's voor hun directe omgeving. In het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO) wordt bepaald dat het (systeem)toezicht op de aangewezen risicovolle bedrijven aan bepaalde landelijke eisen moet voldoen. De Colleges van GS dragen de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de kwaliteit en frequentie waarmee dit toezicht op de risicovolle bedrijven wordt uitgeoefend. De feitelijke uitvoering van deze bedrijfscontroles is opgedragen aan drie regionale omgevingsdiensten: de Fumo, de ODG en de RUDD. De coördinatie van het toezicht door deze drie omgevingsdiensten op de risicobedrijven ligt bij één van deze omgevingsdiensten: de ODG. In het onderzoek komt naar voren dat de kwaliteit van het milieu- en veiligheidstoezicht op de risicovolle bedrijven de afgelopen periode ongewijzigd is. Enerzijds is dit een positieve bevinding omdat er op het budget voor dit milieutoezicht werd gekort en omdat er bovendien een forse reorganisatie werd doorgevoerd. Anderzijds is deze bevinding teleurstellend omdat de gedachte achter de vorming van de regionale omgevingsdiensten was dat de kwaliteit en frequentie van het toezicht daardoor zou verbeteren. De Rekenkamer doet de aanbeveling de komende jaren vooral te werken aan optimalisering van het feitelijke milieutoezicht en om voorlopig af te zien van verdergaande bestuurlijke reorganisaties. Inmiddels zijn de rapporten in de drie provincies toegelicht. In de provincies Drenthe en Fryslân werden alle aanbevelingen door PS overgenomen. In de provincie Groningen werd op de advies van GS één aanbeveling¹ niet overgenomen.

- Terugtrek van de provincies uit het sociale domein

Op 28 november 2016 presenteert de Noordelijke Rekenkamer drie rapporten onder de titel "Op eigen benen?". Op landelijk niveau zijn er in 2008 afspraken gemaakt over een (geleidelijke) terugtrek van de provincies uit het sociale domein. In de provincie Drenthe worden deze afspraken relatief vroeg en

¹ De NRK deed de aanbeveling ook het projectleiderschap toezicht op drie lastige bedrijven/dossiers over te dragen aan de ODG. GS heeft dit ontraden. PS nam dat advies over.

relatief volledig doorgevoerd. Dit betekent dat de Drentse maatschappelijke instellingen met taken in het sociale domein hun provinciale subsidie verliezen dan wel sterk zien verminderen. In de provincie Fryslân wordt deze landelijke afspraak aanvankelijk niet opgevolgd. Bovendien stellen Provinciale Staten in Fryslân vast dat het ondersteunen van sport een autonome provinciale taak blijft. Pas vrij recent worden Friese maatschappelijke instellingen met taken in het sociale domein geconfronteerd met een naderende beëindiging van hun provinciale subsidie (in 2018). De ontwikkeling in de provincie Groningen houdt het midden tussen die in de andere twee Noordelijke provincies. In het onderzoek gaat het vooral over de vraag of deze 'transitie' op een aanvaardbare wijze is verlopen. Hebben de betrokken instellingen en hun medewerkers voldoende gelegenheid gehad zich aan te passen aan de veranderende beleidscontext? De conclusie is dat deze transitie zorgvuldig heeft plaatsgevonden, hoewel niet alle betrokken instanties dit onderschrijven. Verder blijft er de zorg dat de individuele cliëntenondersteuning die vroeger tot het takenpakket behoorde van de drie provinciale organisaties Zorgbelang, thans minder goed geborgd is, nu deze zorg een gemeentelijke verantwoordelijkheid geworden is. Begin 2017 zijn deze rapporten in de commissievergaderingen toegelicht. In alle drie provincies werden de aanbevelingen door PS slechts ter kennisname aangenomen.

Contacten met (leden van) Provinciale Staten

Zoals gebruikelijk, zijn voorafgaand aan de publicatie van de Rekenkamerrapporten presentaties georganiseerd. In deze besloten bijeenkomsten (briefings) wordt voorafgaand aan het aflopen van het embargo aan de geïnteresseerde Statenleden een toelichting op de conclusies en aanbevelingen van het Rekenkameronderzoek gegeven. De drie bijeenkomsten in 2016 resulteerden in een levendige discussie.

Commissievergaderingen

De Noordelijke Rekenkamer stelt het contact met Provinciale Staten en haar leden over de onderzoeksrapporten op hoge prijs. Het College is te allen tijde bereid in een commissievergadering een toelichting te geven. In het verslagjaar werd zes keer een toelichting in een commissievergadering gegeven.

Raad van Advies van de Noordelijke Rekenkamer

De Raad van Advies bestaat uit afgevaardigden van Provinciale Staten en telt negen leden, uit elke provincie drie.

De Provinciale Staten van Drenthe worden vertegenwoordigd door:

- mevrouw M.C.J. van der Tol en de heren P. Moltmaker en J. Vester.

De Provinciale Staten van Groningen worden vertegenwoordigd door:

- de heren A.J.M. van Kesteren, J.H. Mastenbroek en M. Oosterhuis.

De Provinciale Staten van Fryslân worden vertegenwoordigd door:

- de heren R. van der Honing, R. van Maurik en L.P. Stoel. De heer Van Maurik is tevens de voorzitter van de Raad van Advies. In het verslagjaar trad de heer Van Maurik ook op als de voorzitter van de benoemingsadviescommissie voor de vervulling van twee vacatures in het College van de NRK en als mede-opdrachtgever van het onderzoek van Berenschot naar de Governance van de NRK.

Het secretariaat van de Raad van Advies wordt verzorgd door mevrouw S. Buissink, statengriffier van de provincie Drenthe.

In de verslagperiode is de Programmaraad verschillende malen bijeengekomen. Eén van deze bijeenkomsten was gericht op advisering over de jaarstukken 2015 en de begroting 2017. Andere bijeenkomsten waren gewijd aan: de uitvoering van het onderzoeksprogramma, het onderzoek naar de Governance van de NRK, de vervulling van twee vacatures in het College van de NRK, en de aanpassing van de geldende gemeenschappelijke regeling 2015. Aan het eind van de verslagperiode is de nieuwe gemeenschappelijke regeling 2016 in werking getreden. Dit betekent dat in het volgende verslagjaar (2017) uitvoering zal worden gegeven aan het periodiek overleg zoals geregeld in artikel 17a.

Externe presentaties

Medewerkers van de Noordelijke Rekenkamer verzorgden in het verslagjaar een inleiding over subsidieverstrekking ten behoeve van de provincie Groningen, een bijdrage over burgerparticipatie ten behoeve van de provincies Drenthe en Noord-Holland, en een presentatie over krimp in de provincie Fryslân. Verder leverden een Collegelid en medewerkers van de Noordelijke Rekenkamer een bijdrage aan de *cursus RekenkamerWerk* van de landelijke beroepsvereniging NVRR.

Directieverslag

Het bureau van de Noordelijke Rekenkamer ondersteunt het College bij het uitoefenen van zijn wettelijke taak. De secretaris van het College is tevens de directeur van het bureau. De directeur-secretaris geeft leiding aan vijf medewerkers. In het directiestatuut waarin de taakverdeling tussen College en directeur/secretaris is bepaald, wordt de directeur-secretaris verantwoordelijk gesteld voor de bedrijfsvoering en de kwaliteit van het onderzoek. In dit directieverslag komen de bureauwerkzaamheden in 2016 aan de orde.

2.1 Onderzoek en onderzoeksactiviteiten

Waar mogelijk wordt het onderzoek van de Noordelijke Rekenkamer uitgevoerd door de medewerkers van het bureau. Waar nodig wordt externe expertise ingehuurd. In het verslagjaar 2016 is een beroep gedaan op de heer Bruno Steiner. De heer Steiner was betrokken bij het onderzoek naar de terugtred van de provincies uit het sociale domein. Verder werd ten behoeve van het onderzoek naar openbaar vervoer een beroep gedaan op de gegevensbestanden van OV9292.

Uren besteed aan onderzoek

Hieronder volgt een overzicht van de arbeidsuren die zijn besteed aan directe (tabel 1) en aan indirecte (tabel 2) activiteiten. De uren in het overzicht zijn exclusief de uren van de drie Collegeleden (0,4 fte), exclusief vakantie, en exclusief ziekteverzuim (1.668 uren). De uren per onderzoek (uitgedrukt als percentage van de totaal beschikbare arbeidstijd staan in (de laatste kolom van) onderstaande tabel.

tabel 1: uren besteed aan onderzoek in 2016

	uren	%²
Onderzoek BRZO	907	11%
Provinciaal Ruimtelijk Beleid	606	7%
Sociaal Beleid	1.330	16%
Waddenfonds	445	5%
OV-onderzoek	1.914	24%
Overig	64	1%
Totaal besteed aan onderzoek (directe uren)	5.266	65%

Tabel 1 geeft een volledig zicht op de urenbesteding voor de uitvoering van de diverse Rekenkameronderzoeken. De grootste ureninzet heeft plaatsgevonden op het onderzoek naar het openbaar vervoer in perifere gebieden. Dit onderzoek zal in de eerste helft van 2017 worden gepubliceerd. Het onderzoek naar de terugtred van de provincies uit het sociale domein werd in het verslagjaar uitgevoerd en tevens gepubliceerd. Verder werden in 2016 twee onderzoeken

² Bij de percentering is als noemer uitgegaan van het totale aantal beschikbare uren (8.130) zie de eerste twee regels van tabel 3.

gepubliceerd waarvan de start reeds in een eerder verslagjaar heeft plaatsgevonden. Het onderzoek naar het provinciaal ruimtelijk beleid werd gestart in de tweede helft van 2015. Het onderzoek naar de uitvoering van de BRZO-taken door de Noordelijke provincies vond al plaats in de eerste helft van 2014.

tabel 2: uren besteed aan ondersteunende activiteiten in 2016

	uren	%³
Ondersteuning College	791	10%
Ondersteuning Raad van Advies: contacten met provinciale directies en griffies	262	3%
Monitor provinciaal bestuur: o.a. knipselkrant	168	2%
Beheer (inkoop, boekhouding, onderhoud apparatuur, website, P&O, tel. bereikbaarheid)	1.056	13%
Intern werkoverleg	107	1%
Opleiding en vorming	149	2%
Werving en selectie	48	0%
Overig	283	3%
Totaal indirecte uren	2.864	35%

Een eerste prioriteit bij de ondersteunende activiteiten van het bureau is dat het College van de Noordelijke Rekenkamer afgewogen besluiten kan nemen over onderzoeksplannen, Nota's van Bevindingen, Bestuurlijke Rapporten en persberichten. Een tweede prioriteit van het bureau is het onderhouden van geregeld contact met Statenleden, leden Raad van Advies, griffiemedewerkers en provinciale directies (waaronder de afdelingen concern-control). Ten derde wordt ruim een tiende deel van de beschikbare arbeidstijd besteed aan intern beheer. In vergelijking met 2015 is het ziekteverzuim gestegen van 14% naar 17% in 2016. In de verslagperiode is één van de zes medewerkers van de Noordelijke Rekenkamer het gehele jaar door ziekte niet in de gelegenheid geweest het onderzoekswerk te verrichten. Per 1 januari 2017 heeft de betrokken medewerker elders een nieuwe functie aanvaard. In februari 2017 is gestart met een wervingsprocedure om deze vacature op te vullen.

tabel 3 verdeling tijdsbesteding naar activiteiten in 2016 (uren en %)

	Uren 2016	% in 2016	Uren 2015	% in 2015
Onderzoeksactiviteiten	5.266	54%	5.713	53%
Beheer en management	2.864	29%	3.614	33%
Ziekteverzuim	1.668	17%	1.440	14%
Totaal	9.798	100%	10.767	100%

In dit verslagjaar zijn er zeven bestuurlijke rapporten geproduceerd. Deze rapporten hebben betrekking op ruimtelijk beleid, sociaal beleid en milieutoezicht.

2.2 Medewerkers

Rekenkamer werk is ambachtelijk werk. De medewerkers van het bureau vormen met hun nieuwsgierigheid en vindingrijkheid het werkkapitaal van de

³ Bij de percentering is als noemer uitgegaan van het totale aantal beschikbare uren (9.237) zie tabel 3.

Rekenkamer. Zonder gedreven onderzoekers die plezier hebben in het beantwoorden van de door het College van de Rekenkamer opgeworpen vragen, komen de gegevens en inzichten niet boven water waarmee de gestelde vragen van een controlebaar antwoord kunnen worden voorzien. Ook doen de onderzoekers de voorstellen voor de bestuurlijke rapporten die door het college van de NRK worden vastgesteld.

Het bureau van de Rekenkamer heeft een vaste formatie van vier medewerkers die zich met onderzoek bezighouden en één medewerker die als office manager ondersteuning biedt aan het College, het bureau en de directeur. Het bureau kent een formatie van 6,0 fte. In 2016 was de feitelijke bezetting 5,7 fte.

Aan het begin van het verslagjaar heeft de directeur met de medewerkers planningsgesprekken gevoerd. Aan het eind van het verslagjaar heeft de directeur met de medewerkers beoordelingsgesprekken gevoerd. Tijdens het verslagjaar bleven de functieomschrijvingen ongewijzigd.

2.3 Middelen

Dienstverlening en servicecontracten

De provincie Drenthe vervult als centrumprovincie (aangewezen in de Gemeenschappelijke Regeling) voor de Noordelijke Rekenkamer een ondersteunende rol op facilitair gebied. De toenmalige directeur Rekenkamer heeft in 2007 met de directeur-secretaris van deze provincie een dienstverleningsovereenkomst gesloten. Deze overeenkomst is begin 2017 herzien. De provincie Drenthe heeft in het verslagjaar adviezen uitgebracht over het personeelsbeleid en over aanpassingen in de Governance (de bevoegdheidsverdeling) binnen en rond de NRK.

Informatievoorziening

In het verslagjaar 2016 hebben 13.673 unieke gebruikers de website bezocht. De meeste bezoekers zijn afkomstig uit Groningen (1.735), Assen (1.162), Amsterdam (1.052), Leeuwarden (881) en Den Haag (474). De pagina met informatie over het toezicht op de bedrijven met grote omgevingsrisico's werd 1.053 keer bezocht, de pagina met informatie over het krimponderzoek (gepubliceerd in 2015) werd 815 keer bezocht. Er waren 523 bezoekers op de pagina over het onderzoek naar het provinciale ruimtelijke beleid. Het recent gepubliceerde onderzoek over de bezuinigingen in het sociale domein werd in het verslagjaar 273 keer bezocht. De pagina over het nog niet gepubliceerde onderzoek over het openbaar vervoer werd reeds 160 keer bezocht.

M. Herweijer, directeur-secretaris

Aan het College van het gemeenschappelijk orgaan Noordelijke Rekenkamer INFO@VERSTEGENACCOUNTANTS.NL
WWW.VERSTEGENACCOUNTANTS.NL

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

A. Verklaring over de jaarrekening 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van het krachtens de wet Gemeenschappelijke Regeling ingestelde gemeenschappelijk orgaan Noordelijke Rekenkamer te Assen gecontroleerd.

Naar ons oordeel

- geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2016 als van de activa en passiva van Noordelijke Rekenkamer per 31 december 2016 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder provinciale verordeningen, zoals opgenomen in het normenkader 2016 van de provincie Drenthe.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2016;
2. de staat van baten en lasten over 2016; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door Provinciale Staten van de provincie Drenthe en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2016 vallen.

Wij zijn onafhankelijk van het gemeenschappelijk orgaan Noordelijke Rekenkamer zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 7.897, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2016.

Wij zijn met het College overeengekomen dat wij aan het College tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 7.897 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het verslag van het College;
- het directieverslag;
- de overige gegevens;
- Bijlage: Realisatieoverzicht 2016 en 2015 (in euro's (€))

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de wet Gemeenschappelijke Regeling en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De secretaris/directeur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de secretaris/directeur en het College voor de jaarrekening

De secretaris/directeur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming in overeenstemming met het BBV. De secretaris/directeur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder provinciale verordeningen, zoals opgenomen in het normenkader 2016 van de Provincie Drenthe. In dit kader is de secretaris/directeur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het College noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het College is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de wet Gemeenschappelijke regeling verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het gemeenschappelijk orgaan.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door de Provinciale Staten van de provincie Drenthe, de Regeling Controleprotocol WNT 2016, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het gemeenschappelijk orgaan;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de secretaris/directeur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het College onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Assen, 22 maart 2017

Verstege accountants en adviseurs B.V.,

was getekend,
drs. H. Drenth RA MGA